

Beslut om ny skötselplan för naturreservatet Ekön domänreservat i Markaryds kommun

Beslut

Länsstyrelsens beslut om naturreservatet Ekön domänreservat daterat den 23 september 1996 med ärendenummer 231-3409-1996 (bilaga 1) ska upphävas i den del som avser skötselplanen.

Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 2) för reservatets långsiktiga vård.

Skälen för beslutet

Skälen för beslutet är områdets prioriterade bevarandevärden; naturtypen näringsfattig bokskog (9110). Beslutet om ny skötselplan för området bedöms främja bevarandet av de utpekade värdena.

Naturreservatets högsta biologiska värden är knutna till en äldre bokskog där några av träden är upp emot 300 år gamla. Många av de äldre träden har skador och håligheter, vilket skapar goda förutsättningar för att hysa ett rikt växt- och djurliv. Liggande och stående död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier ligger till grund för en stor biologisk mångfald med sällsynta arter. I reservatet finns flera ovanliga lav- och mossarter, bland annat bokvårtlav, bokkantlav, lunglav, liten ädellav, sydlig blekspik, rosa lundlav, platt fjädermossa och grynig filtlav.

Områdets naturvärden är hotade av en ökande andel gran i skogen, vilket innebär att äldre bokar beskuggas och att föryngring av yngre bokar förhindras. För att gynna de prioriterade bevarandevärdena behövs skötselåtgärder i form av att gran tas bort och att föryngring av bok underlättas, vilket möjliggörs i och med att beslut om ny skötselplan för området fattas. Skötselåtgärderna specificeras närmare i skötselplanen.

Redogörelse för ärendet

Området avsattes den 28 januari 1960 som domänreservat av dåvarande Domänverket. I samband med Domänverkets bolagisering 1992 gjorde Länsstyrelsen på uppdrag av Naturvårdsverket en bedömning av vilka domänreservat i länet som har sådana särskilda naturvärden att de bör ges ett långsiktigt skydd som naturreservat. Ekön hör till de områden Länsstyrelsen valde ut och området blev naturreservat den 23 september 1996.

Ärendets beredning

Förslaget till beslut och skötselplan skickades den 15 november 2022 till sakägare som förelades att komma in med eventuella erinringar. Myndigheter, ideella föreningar med flera har samtidigt lämnats tillfälle att yttra sig över förslaget.

Synpunkter på förslaget till beslut

Skogsstyrelsen ser positivt på intentionen med den nya skötselplanen och har inga ytterligare synpunkter eller information att tillföra.

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) anser bland annat att det är väldigt bra att Länsstyrelsen ser över föreskrifter som tidigare har haft målet ”fri utveckling” och att det är hög tid att myndigheten rättar till de tidigare felaktiga skötselplanerna. De menar att många av de värden som finns i den skogen som myndigheter vill skydda har skapats genom att någon skött skogen. De anser att det är bra föreskrifter som Länsstyrelsen föreslår. Särskilt positivt är att skötselplanen tar upp möjlig framtida problematik kopplad till granbarkborrar. Däremot bör gran i större utsträckning kunna plockas bort ur området.

Gällande kapitlet ”Barnperspektivet” anser LRF att anlagda stigar i skogen kan ge en skev bild hos barn av ”vanlig skog” där inte anlagda stigar finns och att detta kan medföra rädsla för att röra sig i skogsmark utan stigar.

Det är också viktigt att Länsstyrelsen för en nära dialog med de markägare som har mark intill reservaten, särskilt kopplat till frågor om granbarkborrar och friluftsliv.

Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Länsstyrelsen bedriver ett kontinuerligt arbete för att föreskrifter och skötselplaner i nya och befintliga naturreservat ska vara ändamålsenliga utifrån de naturvärden som naturreservaten avser att skydda samtidigt som de minimerar negativa effekter, t.ex. från granbarkborrar, utanför reservaten. I Ekön är antalet granar få och granar som avverkas i samband med skötselåtgärder får lämnas i fuktiga områden där de tillför naturvärden, alternativt köras ut, om behovet av död ved är uppfyllt.

Länsstyrelsen bedriver kontinuerlig övervakning av naturreservaten kopplad till problematiken kring granbarkborrar och genomför vid behov åtgärder för att reducera negativa effekter på omgivande skog. I det arbetet ingår dialog med grannar som påverkas av naturreservaten.

Länsstyrelsen ska årligen till Regeringskansliet redovisa vilka aktiva, direkta respektive förebyggande åtgärder de har vidtagit för att minska spridningen av granbarkborrar från skyddade områden. Länsstyrelsen samverkar också med de centrala myndigheterna för att ajourhålla sig och utbyta information om situationen kopplad till granbarkborre i landskapet.

Länsstyrelsen anser inte att anlagda stigar i naturreservaten regelmässigt avskräcker barn från att röra sig i skogar utan anlagda stigar. Tvärtom kan naturreservaten fungera som en inkörsport för barn (och vuxna) som inte är vana att vistas i skogen och leda till att de på egen hand utforskar andra skogsområden.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att beslutet om naturreservatet Ekön domänreservat den 23 september 1996 hänvisar till skötselplanen på ett sådant sätt att skötselplanen ges innehåll av inskränkningar i grundläggande rättigheter för markägare och rättighetsinnehavare och att skötselplanen därför är att betrakta som en del av beslutet om naturreservat enligt 7 kap. 6 § miljöbalken.

Syftet med naturreservatet Ekön domänreservat är enligt Länsstyrelsens beslut den 23 september 1996 (bilaga 1) att bevara ett bokskogsområde för fri utveckling till naturskog. I området har sedan dess alltmer gran vandrat in, vilket dels hotar den äldre bokskogen, dels minskar möjligheten för bokskogen att föryngra sig, vilket på sikt leder till att boken riskerar att försvinna ur naturreservatet. För att förhindra att området på sikt förändras i riktning från en naturlig bokskog mot en trädslagsren granskog behövs skötselåtgärder i syfte att gynna befintliga bokar och deras föryngring.

Eftersom befintligt beslut med tillhörande skötselplan motverkar syftet med naturreservatet anser Länsstyrelsen att det är uppenbart felaktigt. Länsstyrelsen anser därför att det föreligger synnerliga skäl för att upphäva delar av gällande beslut och ersätta dessa delar med ett nytt beslut som syftar till att bevara bokskogsområdet.

Beslutet om ny skötselplan för naturreservatet (bilaga 2) innebär bättre förutsättningar att bedriva naturvårdande skötsel och därmed att bevara och utveckla områdets naturvärden. Det innebär att reservatet bibehåller ett minst lika starkt skydd för biologisk mångfald, natur- och kulturmiljö samt friluftsentressen.

Förutsättningarna att bevara områdets biologiska mångfald och livsmiljöer bedöms som goda om bevarandemålen uppfylls, i enlighet med bifogad skötselplan.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § miljöbalken (MB) får ett mark- eller vattenområde av Länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB skall i ett beslut om att bilda naturreservat anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet (inskränkning i pågående markanvändning). Enligt 7 kap. 5 § miljöbalken får Länsstyrelsen meddela beslut om ytterligare inskränkningar i ett naturreservat om det behövs för att uppnå syftet med skyddet.

Om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat får Länsstyrelsen enligt 7 kap. 6 § MB förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att vissa för skyddet nödvändiga åtgärder utförs inom reservatet.

Enligt 7 kap. 7 § miljöbalken får länsstyrelsen helt eller delvis upphäva tidigare beslut om naturreservat med föreskrifter som har meddelats enligt 7 kap. 4-6 §§, om det finns synnerliga skäl.

Föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett naturreservat och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av Länsstyrelsen enligt 7 kap 30 § MB och 22 § förordningen om områdesskydd, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet.

Länsstyrelsen skall enligt 3 § FO fastställa en skötselplan för reservatet. Planen anger de långsiktiga målen för skötseln av området och föreskriver vilka åtgärder som skall vidtas för att nå dessa mål. Skyddade områden förvaltas av den länsstyrelse som beslutat om skyddet. Länsstyrelsen får dock enligt 21 § FO besluta att en annan myndighet, juridisk person eller markägare som har förutsättningar för att ha ett sådant ansvar skall förvalta ett naturreservat.

Vid prövning av frågor om skydd av områden enligt 7 kap. MB skall enligt 25 § hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i detta kapitel får därför inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses.

Uppgifter om naturreservatet

Tabell 1. Administrativa data.

Naturreservatets namn	Ekön domänreservat
NVR-id	2002366
Län	Kronoberg
Kommun	Markaryd
Natura 2000-område	Området ingår inte i nätverket men kan komma att föreslås i framtiden
Socken	Hinneryd
Lägesbeskrivning	3 km norr om Groeryd
Centrumkoordinater	X: 412692, Y: 6281001
Kartblad Index 100 km	62E
Kartblad Index 5 km	62E 7d NO
Naturgeografisk region	11 Sydsvenska höglandets västdel
Huvudsaklig objektkategori	Ä, Ädellövskog
IUCN-kategori	IV, Habitat/Artskyddsområde
Fastigheter och ägarkategori	Ekön 3:1 Sveaskog
Servitut/rättigheter/samfälligheter	-
Sakägare	Sveaskog
Areal	Totalareal: 2,2 hektar landareal
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län

Beskrivning av området

Ekön domänreservat ligger omgivet av barrskog ungefär mitt emellan byarna Torpa och Hinneryd i norra Markaryds kommun. Området är relativt litet, men har många gamla bokar med ett stort antal ovanliga och rödlistade lavar och mossor växandes på sig. På stammar av bok finns bland annat bokvårtlav, bokkantlav, lunglav, liten ädellav, sydlig blekspik, rosa lundlav, platt fjädermossa och grymig filtlav. Området har tillsammans med andra mindre bokskogar i denna trakt betydelse för bokorganismernas långsiktiga överlevnad i nordgränsen för bokens naturliga utbredningsområde som beståndsbildande trädslag.

Kungörelse

Länsstyrelsen kungör detta beslut i vår författningssamling. Vi för också in kungörelse om beslutet i ortstidning i enlighet med 27 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. I detta fall för vi in kungörelsen i tidningen Smälänningen. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen är införd i tidningen. Beslutet i sin helhet finns tillgängligt på Länsstyrelsen, Kungsgatan 8, Växjö och på Länsstyrelsens hemsida, www.lansstyrelsen.se/kronoberg.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med naturskyddshandläggare Love Eriksen som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Maria Levin, enhetschef Maria Unell, naturvårdsförvaltare Emil Persson och länsjurist Saramaria Johansson medverkat.

Kopia till

Naturförvaltningsenheten

Bilagor

1. Beslut om bildande av naturreservat Ekön domänreservat den 23 september 1996 med ärendenummer 231-3409-1996
2. Skötselplan
3. Sakägareförteckning och sändlista
4. Överklagandehänvisning